

**Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет спеціальної освіти, психології і соціальної роботи
Кафедра логопедії та спеціальних методик**

ПРОГРАМА АТЕСТАЦІЇ

**ПУБЛІЧНИЙ ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
ЗДОБУВАЧІВ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ
ВИЩОЇ ОСВІТИ**

за освітньо-професійною програмою **Спеціальна освіта (Логопедія)**

спеціальності

016 Спеціальна освіта

спеціалізації

016.01 Логопедія

галузі знань

01 Освіта

Кам'янець-Подільський - 2025 р.

Укладачі:

Олексій ГАВРИЛОВ, професор кафедри логопедії та спеціальних методик,
кандидат психологічних наук, професор.

Вадим ЛЕВИЦЬКИЙ, кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри логопедії та спеціальних методик;

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму атестації здобувачів другого (магістерського) рівня вищої спеціальності А6 Спеціальна освіта спеціалізації А6.01 Логопедія розроблено на основі освітньо-професійної програми «Спеціальна освіта (Логопедія) та відповідного навчального плану підготовки фахівців 2024 року, із урахуванням Положення про організацію освітнього процесу в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка <https://drive.google.com/file/cl/lZbMN35h-7ZSJBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view> ; Положення про атестацію та організацію роботи екзаменаційної комісії в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка <https://drive.google.com/file/d/lHq3tKwSlq2GClBk5ZDIUbsW KxQ42dr/view>

Атестація здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти проводиться у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи і завершується видачею документу державного зразка про присудження ступеня магістра із присвоєнням кваліфікації: Магістр зі спеціальної освіти за спеціалізацією Логопедія. Вчитель-логопед.

Програма складається з пояснювальної записки, переліку програмних компетентностей навчання, переліку програмних результатів навчання, вимог до кваліфікаційної роботи та критеріїв оцінювання, вимог до публічного захисту у тому числі дистанційно, списку рекомендованої літератури.

ПЕРЕЛІК ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Програмні компетентності навчання (загальні):

(ІК) Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері інклюзивної, спеціальної освіти (логопедія).

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 2. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 3. Здатність працювати в команді.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК 1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем логопедії, спеціальної та інклюзивної освіти.

СК 2. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методики

логопедичного впливу і технології корекційно-розвивальної роботи з особами з порушеннями мовлення.

СК 3. Здатність здійснювати діагностико-аналітичну, корекційно-розвивальну, консультативну діяльність в галузі логопедії, спеціальної та інклюзивної освіти з особами з порушеннями мовлення.

СК 4. Здатність ефективно взаємодіяти з батьками, колегами, іншими фахівцями у процесі психолого-педагогічного, логопедичного супроводу дітей з порушеннями мовлення на засадах партнерства.

СК 5. Здатність приймати ефективні рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

СК 6. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності, приймати рішення та продовжувати навчання та/або підвищення професійної кваліфікації відповідно до наявних потреб і запитів.

СК 7. Здатність до організації освітнього процесу у спеціальних закладах дошкільної і загальної середньої освіти з використанням сучасних засобів, методів, прийомів, технологій.

СК 8. Здатність до організації процесу навчання, виховання й розвитку дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку в умовах інклюзивного освітнього середовища.

СК 9. Здатність до організації безпечного і здоров'язбережувального освітнього середовища, у тому числі інклюзивного освітнього середовища.

СК 10. Здатність розробляти і реалізовувати наукові та/або освітні проекти у сфері спеціальної та інклюзивної освіти.

Результати навчання:

ПРН 1. Здійснювати аналіз еволюційних процесів у сфері освіти осіб з порушеннями мовлення, обґрунтовувати власне бачення шляхів розв'язання наявних проблем.

ПРН 2. Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань, створення нових та удосконалення традиційних технологій викладання і супроводження та в ширших мультидисциплінарних контекстах.

ПРН 3. Розробляти та впроваджувати інноваційні методики і технології корекційно-розвивальної роботи з особами з порушеннями мовлення, генерувати нові ідеї для удосконалення навчання, виховання, розвитку та соціалізації цих осіб.

ПРН 4. Добирати та застосовувати ефективні методики комплексного оцінювання розвитку дітей, рефлексувати та критично аналізувати

достовірність одержаних результатів оцінювання, визначати на основі їх інтерпретації особливі освітні потреби дітей з порушеннями мовлення та організації логопедичного супроводу.

ПРН 5. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня функціонування, обмеження життєдіяльності та розвитку дитини з порушеннями мовлення, забезпечувати ефективність власних дій.

ПРН 6. Встановлювати ефективну взаємодію з батьками, колегами, фахівцями, різними соціальними інституціями з метою забезпечення якості спеціальної та інклюзивної освіти на засадах партнерства.

ПРН 7. Робити фаховий внесок до професійних знань і практики та оцінювання результатів діяльності команди у сфері психолого-педагогічного супроводу дітей з порушеннями мовлення в інклюзивному освітньому середовищі, мотивувати учасників команди супроводу до досягнення спільних цілей.

ПРН 8. Приймати ефективні рішення з питань спеціальної та інклюзивної освіти, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати їх розвиток; визначати фактори, що впливають на досягнення поставлених цілей, зокрема, вимоги споживачів; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки рішень.

ПРН 9. Вільно спілкуватись усно і письмово українською та іноземною мовами при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій в сфері логопедії, спеціальної та інклюзивної освіти в цілому.

ПРН 10. Відшуковувати необхідні дані у науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати ці дані.

ПРН 11. Здійснювати управління складною діяльністю у сфері спеціальної та інклюзивної освіти та у ширших контекстах, розробляти плани і заходи з їх реалізації, забезпечувати якість освіти, оцінювати ефективність і результативність діяльності.

ПРН 12. Організовувати та здійснювати методичний супровід процесу навчання, виховання й розвитку дітей з порушеннями мовлення в умовах спеціальних закладів освіти та інклюзивного освітнього середовища.

ПРН 13. Розробляти та реалізовувати заходи зі створення безпечного і здоров'язбережувального освітнього середовища, забезпечувати якість та ефективність освітнього процесу з урахуванням особливих освітніх потреб, можливостей та здібностей дітей з порушеннями мовлення.

ПРН 14. Створювати та реалізовувати наукові розробки та/або освітні проекти, спрямовані на підвищення якості організації освітнього середовища для дітей з порушеннями мовлення.

ВИМОГИ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

- актуальність теми та підстави для її виконання, відповідність сучасному стану розвитку науки, оцінка стану об'єкта і предмета дослідження, розкриття практично розв'язаних завдань провідними науковими установами та організаціями, вченими і фахівцями певної галузі;

- глибина розв'язання поставлених проблем і/або завдань;
- конкретність, відповідність назви роботи спеціальності та змісту досліджуваної проблеми;

- чітко визначений науковий апарат дослідження (об'єкт, предмет, мета, завдання роботи, методи дослідження тощо);

- глибина й повнота аналізу наукової літератури з теми дослідження;
- елементи самостійності наукових пошуків, аргументація власної думки;
- ґрунтовність та достовірність отриманих результатів;
- змістовність, грамотність, логічність викладу матеріалу, використання притаманного окремій галузі науки понятійного апарату;

- аргументованість і конкретність висновків та рекомендацій;
- можливість практичного застосування результатів роботи, її апробація.

Назва кваліфікаційної роботи має бути лаконічною, без скорочень, відповідати спеціальності та суті обраної для дослідження наукової проблеми (завдання).

Кваліфікаційна робота здебільшого є навчально-дослідницькою працею, яка базується на використанні наукових здобутків попередніх дослідників. Її виконання спрямоване не стільки на вирішення наукової проблеми, скільки має визначати вміння виконавця здійснювати науковий пошук, розпізнавати проблеми у певній галузі знань та вирішувати їх за допомогою відповідних методів та прийомів. Доцільно, щоб кваліфікаційні роботи здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «магістр» містили елементи наукової новизни.

Кваліфікаційна робота виконується на базі отриманих у процесі навчання і здобутих під час студентських наукових досліджень теоретичних знань, зібраного фактичного матеріалу з обраної теми. Майбутній випускник зобов'язаний у межах дипломної роботи подати з обраної проблематики власну оцінку знань, розроблених наукою, зробити загальні й конкретні висновки, запропонувати свої рекомендації.

У кваліфікаційній роботі стисло, логічно й аргументовано викладають зміст і результати дослідження, уникаючи загальних слів, бездоказових тверджень, тавтології.

Написання та захист кваліфікаційної роботи зі спеціальності 016 Спеціальна освіта здійснюється державною мовою.

ПІДГОТОВКА ДО ПУБЛІЧНОГО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

До початку роботи екзаменаційної комісії секретар відповідної ЕК формує наступні матеріали до захисту кваліфікаційних робіт:

- виконана кваліфікаційна робота;
- письмовий відгук наукового керівника (наукового консультанта);
- рецензія;
- звіт про перевірку кваліфікаційної роботи на рівень унікальності;
- подання голові ЕК щодо захисту кваліфікаційної роботи.

Захист кваліфікаційної роботи проводиться на відкритому засіданні ЕК за участю не менше ніж половини її складу при обов'язковій присутності голови комісії чи його заступника. Члени ЕК ознайомлюються зі змістом роботи заздалегідь.

Усі кваліфікаційні роботи повинні бути розміщені на платформі MOODLE та у репозитарії закладу вищої освіти; пройти процедуру перевірки на плагіат, результати якої засвідчуються відповідним звітом.

Здобувач завчасно подає секретарю ЕК необхідні матеріали: виконану кваліфікаційну роботу (прошиту), рецензію, звіт про перевірку кваліфікаційної роботи на рівень унікальності, подання голові ЕК щодо захисту кваліфікаційної роботи.

Окрім того, можуть бути подані інші матеріали, що характеризують наукову і практичну цінність виконаної роботи: друківані статті, тези, доповіді за темою роботи, документи, які підтверджують практичне застосування роботи тощо.

Захист кваліфікаційної роботи проводиться на відкритому засіданні ЕК за участю не менше ніж половини її складу при обов'язковій присутності голови комісії чи його заступника. Члени ЕК ознайомлюються зі змістом роботи заздалегідь. Студентам доцільно запросити на захист своїх наукових керівників (наукових консультантів). Тривалість захисту кваліфікаційної роботи встановлюється до 20-ти хвилин.

Проведення атестації дистанційно

У разі проведення атестації здобувачів вищої освіти дистанційно, необхідно керуватися «Положення про дистанційне навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка» https://drive.google.com/file/d/1c--sYRfDI_iAT7L766LprKB-x9GGKaEy/view

СТРУКТУРА ТА МЕТОДЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРОХОДЖЕННЯ ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Структура захисту:

- доповідь здобувача про зміст та основні положення роботи;
- відповіді на запитання, адресовані автору кваліфікаційної роботи, від членів ЕК та осіб, присутніх на захисті;
- виступ наукового керівника або оголошення його відгуку;

- виступ рецензента або оголошення його рецензії;
- відповіді здобувача на зауваження, висловлені в рецензії на кваліфікаційну роботу;
- обговорення та рішення ЕК щодо оцінки кваліфікаційної роботи.

Доповідь необхідно підготувати заздалегідь. Вона може супроводжуватися мультимедійними чи технічними матеріалами. Доповідь не повинна перевищувати за часом 7-8 хвилин. Здобувач коротко обґрунтовує актуальність теми дослідження, розкриває мету, завдання, об'єкт, предмет дослідження, показує, що вдалося встановити, виявити, довести і якими методами це досягнуто. У виступі потрібно також засвідчити елементи новизни, відзначити труднощі, з якими довелося зіткнутися у процесі дослідження. Особливу увагу необхідно приділити результатам, отриманим особисто автором (що саме запропоновано, одержано, удосконалено, рекомендовано тощо), обґрунтуванню їх достовірності, значущості для теорії та практики. У прикінцевій частині доповіді викладають основні результати та висновки роботи, їх реалізацію, можливі шляхи подальшого використання. При цьому студент повинен врахувати, що його роботу члени ЕК вивчали заздалегідь, а зацікавлені особи мали змогу ознайомитися з її змістом на кафедрі. У зв'язку з цим будувати виступ здобувачу потрібно з огляду на нові теоретичні і прикладні положення, які автор розробив особисто.

Важливо, щоб мовлення здобувача було чітким, відповідало нормам сучасної української літературної мови, зрозумілим і переконливим. Не варто готувати доповідь у спрощеній формі. Автор має зробити доповідь науковою, добре аргументованою, а отже, зрозумілою широкій аудиторії спеціалістів.

Здобувачеві доцільно підготувати письмові відповіді на зауваження, які викладені у відгуку наукового керівника (наукового консультанта) та у рецензії.

Саме письмова форма дає змогу під час захисту дати відповіді правильно й спокійно. Якщо можливі посилання на текст роботи, то їх обов'язково потрібно використати, оскільки це робить виступ більш переконливим й водночас акцентує на достовірності результатів дослідження.

Відповідати на запитання членів ЕК та присутніх на захисті необхідно лише по суті. Здобувачеві треба виявляти стриманість в оцінці своїх наукових результатів і тактовність стосовно тих, хто ставить запитання. Перед тим, як відповідати на запитання, варто уважно його дослухати, можна й записати, а також не забути висловити вдячність тому, хто питає.

Засідання ЕК, на якому відбувається захист кваліфікаційної роботи, оформляється протоколом. Результати захисту кваліфікаційної роботи визначаються оцінками «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», за 100 бальною системою які оголошують у той самий день (відразу після оформлення протоколів засідання ЕК, підписаних головою, членами та секретарем ЕК, які брали участь у засіданні).

Рішення ЕК про оцінку знань, виявлених при захисті кваліфікаційної роботи, приймається ЕК на засіданні відкритим голосуванням звичайною більшістю голосів членів ЕК, які брали участь в її засіданні. При однаковій кількості голосів, голос голови ЕК є вирішальним.

Здобувачі, які виявили особливі здібності до наукової творчості, захистили кваліфікаційну роботу на «відмінно», мають наукові публікації, є переможцями Всеукраїнських конкурсів наукових робіт, можуть бути рекомендовані членами ЕК до вступу в аспірантуру.

Якщо захист кваліфікаційної роботи не відповідає вимогам рівня атестації, члени ЕК приймають рішення про те, що здобувач є неатестованим, про що відзначається у протоколі ЕК. Здобувач, який отримав незадовільну оцінку при захисті кваліфікаційної роботи, відраховується з вищого навчального закладу, про що йому видається академічна довідка. У випадку неявки студента на засідання ЕК для захисту кваліфікаційної роботи, у протоколі ЕК відзначається, що він є неатестованим у зв'язку з неявкою на засідання ЕК.

Здобувачі, які у встановлений строк не захистили кваліфікаційну роботу, мають право на повторний її захист у наступний строк роботи ЕК протягом трьох років після закінчення ЗВО. Якщо захист кваліфікаційної роботи визнається незадовільним, ЕК встановлює, чи може здобувач подати на повторний захист ту саму кваліфікаційну роботу з доопрацюванням, чи зобов'язаний опрацювати нову тему, визначену відповідною кафедрою. Усі засідання Екзаменаційної комісії протоколюються, вносяться оцінки, одержані при захисті кваліфікаційної роботи, особливі думки і зауваження членів комісії, вказуються кваліфікація та державний документ (з відзнакою чи без відзнаки), що видається випускнику. Протокол підписують голова та члени Екзаменаційної комісії, які брали участь у засіданні.

Після закінчення роботи Екзаменаційної комісії голова комісії складає звіт, у якому дається аналіз рівня підготовки випускників зі спеціальності, якість виконання дипломних робіт, відповідність тематики та змісту робіт сучасним вимогам, характеристика знань, виявлених під час захисту, недоліки в підготовці з окремих дисциплін (питань), висловлюються рекомендації щодо поліпшення навчального процесу. Рукописи магістерських робіт та їх електронні версії, передані у десятиденний термін після захисту відповідно до акту передачі, зберігаються протягом п'яти років у науковій бібліотеці.

Загальні підсумки роботи Екзаменаційної комісії обговорюються на засіданні вченої ради факультету.

ПРОЦЕДУРА І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Екзаменаційна комісія при визначенні підсумкової оцінки кваліфікаційної роботи враховує змістові аспекти роботи та якість захисту роботи. При оцінюванні кваліфікаційної роботи беруть до уваги:

- вміння автора стисло, послідовно й чітко викласти сутність та результати дослідження;
- обґрунтованість мети кваліфікаційної роботи, логічність поставлених завдань і шляхи їх вирішення;
- відповідність розробки, аналізу, рішення проблеми кваліфікаційному рівню магістра;

- змістовність і цілісність структури кваліфікаційної роботи;
- інформативність заголовків і підрозділів щодо їхнього змісту, а також їх зв'язок з іншим текстом, логічний зв'язок між проблемою і розподілом кваліфікаційної роботи на розділи та підрозділи;
- оригінальність, правильна визначеність об'єкта і предмета дослідження;
- вміння знаходити і опрацьовувати наукову інформацію;
- використання сучасних методів обробки й аналізу інформації;
- надійність методів дослідження та достатність глибини дослідження;
- ґрунтовність отриманих теоретичних висновків, чіткість висновків і рекомендацій;
- практична цінність результатів дослідження й можливість їх практичного впровадження;
- наявність всіх необхідних структурних елементів у роботі та їх логічна послідовність;
- відповідність кваліфікаційної роботи встановленим вимогам;
- загальне оформлення кваліфікаційної роботи;
- здатність автора аргументовано захищати свої пропозиції, думки та погляди;
- загальний рівень підготовки автора та володіння культурою наукової комунікації.

Результати захисту дипломних робіт оцінюються з використанням Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS) (за шкалою «А», «В», «С», «D», «Е», «FX», «F»); національної системи («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»), (100 бальна шкала оцінювання).

Таблиця відповідності результатів захисту кваліфікаційної роботи за різними шкалами і критерії оцінювання

Рейтингова оцінка з кредитного модуля (атестація)	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною (чотирибальною) шкалою	Критерії оцінювання
90-100	А (відмінно)	відмінно	Повне виконання всіх вимог щодо написання і оформлення кваліфікаційної роботи; аргументованість, стислість і логічність доповіді здобувача, в якій відображені основні положення роботи; повні та вичерпні відповіді здобувача на запитання і зауваження, демонстрування високого рівня теоретичної, наукової та практичної підготовки.

82-89	B (дуже добре)	добре	Наявність несуттєвих помилок в оформленні роботи, у виступі та відповідях здобувача, що не впливають на загальну суть роботи.
75-81	C (добре)		Здобувач припустився помилок як у кваліфікаційній роботі, так і в підготовленій доповіді, однак їх рівень суттєво не впливає та не спотворює представлені положення на захисті; в стилістиці викладу є окремі недоліки, що не є принциповим.
67-74	D (задовільно)	задовільно	Суттєві недоліки в теоретичній і практичній частинах роботи, відсутність прикладів і достатньої аргументованості у відповідях автора. Автором роботи виявлена невпевненість під час дискусії, відповідей на питання.
60-66	E (достатньо)		Кваліфікаційна робота за багатьма параметрами не відповідає вимогам щодо її рівня виконання чи оформлення, переважно є компіляцією.
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	незадовільно	Кваліфікаційна робота за багатьма параметрами не відповідає вимогам щодо її рівня виконання чи оформлення її автор не володіє фактичним матеріалом і має низький рівень теоретичної підготовки. Під час захисту здобувач поводить невпевнено, матеріалами власної роботи володіє слабо, на поставлені питання відповідає не в повному обсязі, припускається суттєвих помилок.
34 і менше	F (незадовільно з		Представлені матеріали на

	обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу та написання дипломної роботи(проекту)		захист не відповідають вимогам до написання і захисту кваліфікаційних робіт. Здобувач не в змозі захистити власну дипломну роботу. Кваліфікаційна робота має яскраво виражений характер плагіату.
--	---	--	---

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Методичні рекомендації з написання та оформлення дипломних робіт (проектів) студентами К-ПНУ”
https://drive.google.com/file/d/0B4IW4J1QFZAoV3YyV1NacDgzY2h4bGtmcl91MjBqNwVjTlhn/view?resourcekey=0-A1Q0o5cU3sf_j8k7Ak5ifw
- 2.Завгородня Т. К., Прокопів Л. М., Стражникова І. В. Методологія та технологія педагогічних досліджень : навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2014. 76 с.
3. Завгородня Т. К., Свинська В. В. Методичні вказівки до виконання кваліфікаційної роботи за другим (магістерським) рівнем вищої освіти. Івано-Франківськ : НАІР, 2015. 53 с.
4. Кловак Г. Методика підготовки і захист дипломних робіт : навчально-методичний посібник. Київ : Науковий світ, 2002. 84 с.
5. Методичні рекомендації з перевірки курсових, дипломних/кваліфікаційних робіт (проектів), дисертацій, авторефератів дисертацій здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка на академічний плагіат
6. Методичні рекомендації з написання та оформлення дипломних робіт студентами Кам'янець-Подільського Національного університету імені Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський. 2017. 34 с.
7. Методичні рекомендації щодо оформлення бібліографічного оформлення списків літератури відповідно до вимог ДСТУ 8302 : 2015 / авт.-упоряд. Дзумедзей Р. О., Стрихар І. Я., Мазур Н. Г. Івано-Франківськ, 2017. 7 с.
8. Наказ Міністерства освіти і науки України. 12.01.2017. №40. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17>.
9. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 роки. URL : [http:// www.meduniv.lviv.ua/files/info/nats_strategia.pdf](http://www.meduniv.lviv.ua/files/info/nats_strategia.pdf)
10. Олійник О. С., Романко С. М. Методичні вказівки до виконання, оформлення та захисту дипломних робіт. Івано-Франківськ : Навчально-науковий Юридичний інститут ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2017. 46 с.
11. Організація та методика проведення наукових досліджень студентами спеціальності «Спеціальна освіта» :навчально-методичний посібник / [кол. авторів; за заг. ред. С.П.Миронової]. Кам'янець-Подільський, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2016. 136 с.

12. Приклади оформлення списку літератури згідно ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» з урахуванням правок (код УКНД 01.140.40) <http://lib.pu.if.ua>
13. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL : <http://www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
14. Про освіту.: Закон України від 05.09.2017 №2145. URL:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
15. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи : Навч. посібник / М.М.Фіцула. К.: Академвидав. 2006. 352 с.
16. Шейко В.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : Підручник / В.М.Шейко, Н.М.Кушнарєнко. К.: Знання, 2004. 307 с.